Burmistrz Miasta i Gminy Osiek
ul. Rynek 1, 28-221 Osiek

Zarządzenie Nr 35/26
Burmistrza Miasta i Gminy Osiek
z dnia 16 kwietnia 2026 r.

w sprawie wprowadzenia Planu Operacyjnego Ochrony Przeciwpowodziowej dla Oczyszczalni ścieków w Osieku

Na podstawie art. 163 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 960 z późn. zm.). oraz art. 31a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 z późn. zm.), zarządzam, co następuje:

§ 1. Wprowadza się do użytku „Plan Operacyjny Ochrony Przeciwpowodziowej dla Oczyszczalni ścieków w Osieku", stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Wykonanie zarządzenia powierza się Kierownikowi Referatu Gospodarki Komunalnej, Rolnictwa i Ochrony środowiska w Urzędzie Miasta i Gminy w Osieku .

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

BURMISTRZ
Miasta i Gminy
Magdalena Makynowska

RADCA PRAWNY
Agata Cholewa
KL-K-781

Załącznik nr 1 do zarządzenia nr 35/2026
Burmistrza Miasta i Gminy Osiek
z dnia ..... 16 kwietnia 2026 r.

ZATWIERDZAM
BURMISTRZ MIASTA I GMINY OSIEK

BURMISTRZ
Miasta i Gminy
Magdalena Marynowska

.....

Osiek, dnia.....

PLAN OPERACYJNY OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

dla oczyszczalni ścieków w miejscowości OSIEK

Nazwa obiektu	*Oczyszczalnia ścieków w Osieku*
Lokalizacja	*gmina Osiek, powiat staszowski, województwo świętokrzyskie*
Adres:	*ul. Komunalna 1, 28-221 Osiek*
Organ prowadzący	*Burmistrz Miasta i Gminy Osiek*
Zlewnia	*Wisła*

Marzec 2026

Spis treści

Załączniki 3
Karta aktualizacji 4
1. Wprowadzenie 5
2. Podstawy prawne opracowania planu operacyjnego ochrony przed powodzią 5
3. Informacje wstępne 6
3.1 Wody powierzchniowe 6
3.2 Rodzaje powodzi rzecznych 7
3.3 Powodzie opadowe 7
3.4 Administratorzy rzek i zbiorników wodnych w powiecie staszowskim – gmina Osiek 8
4. Ochrona przed powodzią 9
4.1 Centrum Operacyjne Ochrony przed Powodzią 9
4.2 Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły 10
4.3 Organizacja sygnalizacji przeciwpowodziowej 11
4.4 Zadania organów w zakresie ochrony przeciwpowodziowej 11
5.Cel planu operacyjnego ochrony przeciwpowodziowej 12
6. Organizacja działań 12
7. Procedury operacyjne 13
7.1. Faza I – stan obserwacji 13
7.2. Faza II – pogotowie przeciwpowodziowe 14
7.3. FAZA III – ALARM POWODZIOWY 14
7.4. FAZA IV – POWÓDŹ 15
7.5. FAZA V – PO POWODZI 16
8. Mapa zagrożenia powodziowego 16
10. Postanowienia końcowe 17
Załączniki ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
Ramowy plan operacyjny ochrony przeciwpowodziowej 17
Schemat decyzyjny ochrony przeciwpowodziowej 19

Załączniki

Zał. 1 Ramowy plan operacyjny ochrony przeciwpowodziowej

Karta aktualizacji

Lp.	Opis zmiany	Data wprowadzenia	Podpis

1. Wprowadzenie

W Polsce za realizację zadań związanych z ochroną przeciwpowodziową odpowiada szereg instytucji administracji publicznej, zarówno rządowej, jak i samorządowej, funkcjonujących na różnych poziomach zarządzania. Zgodnie z ustawą Prawo wodne, zasadniczą rolę w tym zakresie pełnią Wody Polskie oraz właściwe organy administracji publicznej. Jednocześnie istotne znaczenie przypisuje się jednostkom samorządu terytorialnego, w szczególności w obszarze kształtowania polityki przestrzennej, ochrony oraz odtwarzania systemów retencji wodnej, a także organizacji systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami powodziowymi.

„Plan operacyjny ochrony przeciwpowodziowej dla oczyszczalni ścieków w miejscowości Osiek" stanowi dokument określający zasady kompleksowego postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia powodziowego. Opracowanie przedmiotowego planu dla obiektu, jakim jest oczyszczalnia ścieków, wynika z jego szczególnego znaczenia dla zapewnienia ciągłości świadczenia usług komunalnych o charakterze podstawowym, a także konieczności ochrony środowiska naturalnego oraz zdrowia i życia ludności. Oczyszczalnia ścieków stanowi element infrastruktury krytycznej, którego funkcjonowanie w warunkach zagrożenia powodziowego może zostać istotnie zakłócone, co w konsekwencji mogłoby prowadzić do niekontrolowanego przedostania się ścieków do środowiska, powodując zagrożenie sanitarne oraz degradację ekosystemów wodnych. W związku z powyższym zasadne jest opracowanie szczegółowych procedur postępowania, mających na celu minimalizację ryzyka wystąpienia awarii oraz ograniczenie skutków potencjalnych zdarzeń.

Plan stanowi materiał pomocniczy dla Gminy Osiek oraz Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego w toku prowadzenia działań w przypadku wystąpienia zagrożenia powodzią lub powodzi wymagającej skoordynowanej akcji ratowniczej, w tym zaangażowania sił i środków spoza poziomu gminnego.

W dokumencie określono ramowe kierunki działań oraz zasadnicze zadania, przy czym szczegółowe rozwiązania powinny każdorazowo wynikać z bieżącej oceny sytuacji oraz dostępnych możliwości reagowania. Plan w szczególności definiuje:

- funkcje i zadania organów odpowiedzialnych za przygotowanie i realizację działań ratowniczych,
- zakres kompetencji oraz zasady współdziałania poszczególnych podmiotów, uzależnione od skali i charakteru zagrożenia powodziowego.

Ponadto w planie wskazano podmioty uczestniczące w działaniach reagowania kryzysowego, określono ich zakres odpowiedzialności oraz przypisane funkcje, jakie będą realizować w przypadku wystąpienia sytuacji powodziowej, ze szczególnym uwzględnieniem zapewnienia ciągłości pracy oczyszczalni oraz ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko i infrastrukturę komunalną.

2. Podstawy prawne opracowania planu operacyjnego ochrony przed powodzią

Plan opracowano na podstawie:

- ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne,
- ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym,
- planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla dorzecza Wisły,
- lokalnych dokumentów Gminy Osiek.

3. Informacje wstępne

Gmina Osiek położona jest w południowo-wschodniej części województwa świętokrzyskiego, w obrębie powiatu staszowskiego. Obszar ten znajduje się w zlewni Wisła, która stanowi główny element systemu hydrograficznego regionu. Oczyszczalnia ścieków w miejscowości Osiek zlokalizowana jest na terenie o stosunkowo niewielkich deniwelacjach, charakterystycznych dla obszarów nizinnych i równinnych.

Warunki glebowe na terenie gminy są zróżnicowane, jednak w przeważającej części występują gleby o średniej i słabej jakości, często piaszczyste lub pylaste, o ograniczonej zdolności retencyjnej. Lokalnie mogą występować gleby bardziej żyzne, związane z osadami aluwialnymi w dolinach rzecznych. W kontekście zagrożenia powodziowego istotne znaczenie ma zdolność gleb do zatrzymywania wody oraz ich podatność na przesycenie i spływ powierzchniowy.

Warunki klimatyczne regionu mają charakter przejściowy, z wpływami zarówno klimatu kontynentalnego, jak i oceanicznego. Roczne sumy opadów są umiarkowane i wynoszą średnio od około 550 do 650 mm, przy czym ich rozkład w ciągu roku jest nierównomierny. Okresowe intensywne opady mogą powodować gwałtowne zwiększenie odpływu powierzchniowego, co w konsekwencji wpływa na podwyższenie poziomu wód w ciekach należących do zlewni Wisły.

Stosunki wodne na analizowanym terenie są zróżnicowane i uzależnione od budowy geologicznej, ukształtowania terenu oraz warunków atmosferycznych. W rejonach obniżeń terenowych oraz w pobliżu cieków wodnych mogą występować okresowe podtopienia oraz wysoki poziom wód gruntowych. Z uwagi na położenie oczyszczalni ścieków w zlewni dużej rzeki, istnieje potencjalne ryzyko oddziaływania zjawisk powodziowych, zwłaszcza w przypadku długotrwałych opadów lub wezbrań.

Uwarunkowania fizjograficzne i hydrologiczne gminy Osiek, w tym lokalizacja w zlewni Wisły, wskazują na konieczność uwzględnienia zagrożeń związanych z nadmiarem wód w planowaniu i eksploatacji infrastruktury komunalnej, w szczególności oczyszczalni ścieków, jako obiektu wrażliwego na skutki powodzi.

3.1 Wody powierzchniowe

Przez teren gminy Osiek oraz w jej bezpośrednim sąsiedztwie przepływają następujące cieki wodne, które mają istotne znaczenie z punktu widzenia zagrożenia powodziowego:

- Wisła – największa rzeka Polski, stanowiąca główny element systemu hydrograficznego regionu. Przepływa w pobliżu gminy Osiek i stanowi zasadnicze źródło potencjalnego zagrożenia powodziowego. Długość rzeki wynosi około 1047 km, a powierzchnia jej dorzecza przekracza 194 tys. km². W okresach wezbrań, zwłaszcza przy wysokich stanach wód i długotrwałych opadach, Wisła może powodować rozległe zalania terenów położonych w jej dolinie.
- Czarna Staszowska – lewobrzeżny dopływ Wisły, przepływający przez powiat staszowski. Długość rzeki wynosi około 61 km, a powierzchnia zlewni około 1350 km². Rzeka ta odgrywa istotną rolę w kształtowaniu lokalnych stosunków wodnych i w przypadku intensywnych opadów może przyczyniać się do powstawania lokalnych podtopień oraz zwiększenia przepływów w Wiśle.
- Koprzywianka – prawobrzeżny dopływ Wisły o długości około 66 km i powierzchni zlewni około 700 km². Rzeka przepływa w niedalekiej odległości od gminy Osiek i może mieć wpływ na sytuację hydrologiczną regionu, szczególnie podczas intensywnych opadów, powodując wzrost poziomu wód i lokalne zagrożenia powodziowe.

Na obszarze gminy występują również mniejsze cieki oraz rowy melioracyjne, które w warunkach intensywnych opadów lub wysokiego poziomu wód gruntowych mogą przyczyniać się do lokalnych podtopień.

Ze względu na położenie gminy Osiek w zlewni Wisły oraz w sąsiedztwie jej dopływów, obszar ten jest narażony na zagrożenia powodziowe zarówno o charakterze bezpośrednim (wezbrania Wisły), jak i pośrednim (spływ wód z mniejszych cieków i przeciążenie systemów odwadniających).

3.2 Rodzaje powodzi rzecznych

Na obszarze gminy Osiek, podobnie jak w innych regionach kraju, wyróżnia się trzy podstawowe rodzaje powodzi rzecznych:

- wezbraniowe – związane z roztopami pokrywy śnieżnej, często potęgowane przez opady deszczu; występują głównie na większych rzekach, takich jak Wisła;
- zatorowe – powstające w wyniku tworzenia się zatorów lodowych, które ograniczają przepływ wody w korycie rzeki; zagrożenie to może występować na Wiśle w okresach zimowo-wiosennych;
- opadowe – wywołane intensywnymi lub długotrwałymi opadami deszczu; szczególnie niebezpieczne na terenach nizinnych oraz w dolinach rzecznych, gdzie dochodzi do kumulacji wód spływających z całej zlewni.

3.3 Powodzie opadowe

Powodzie opadowe na terenie powiatu staszowskiego, w tym gminy Osiek, powstają w wyniku występowania bardzo intensywnych opadów atmosferycznych o charakterze lokalnym (tzw. „oberwania chmury") lub długotrwałych opadów obejmujących większe obszary. Szczególnie niebezpieczne są sytuacje, gdy intensywne opady występują na terenach o ograniczonej przepuszczalności gleb oraz słabo rozwiniętym systemie odprowadzania wód powierzchniowych.

Na obszarze gminy Osiek zagrożenie to dotyczy przede wszystkim dolin rzecznych oraz terenów położonych w sąsiedztwie rzeki Czarna Staszowska i rzeki Wisła. W czasie intensywnych opadów dochodzi do szybkiego wzrostu poziomu wód w ciekach wodnych oraz lokalnych podtopień, szczególnie na terenach rolniczych i w obniżeniach terenu.

Dodatkowym czynnikiem zwiększającym ryzyko powodzi opadowych jest spływ wód z wyżej położonych obszarów zlewni, co powoduje gwałtowne przybory stanów wód w rzekach i ciekach. Nawet niewielkie cieki i rowy melioracyjne mogą w takich warunkach przekształcić się w dynamiczne strumienie o znacznie zwiększonej szerokości i przepływie.

Na terenie powiatu staszowskiego odnotowywano w przeszłości zdarzenia związane z intensywnymi opadami deszczu, które prowadziły do lokalnych podtopień, zalania użytków rolnych, dróg oraz posesji. Szczególnie narażone są obszary o słabej retencji oraz niewystarczającej infrastrukturze odwodnieniowej.

Zagrożenie powodziowe na terenie gminy Osiek występuje najczęściej:

- w okresie wiosennych roztopów (marzec–kwiecień),
- w okresie letnich intensywnych opadów burzowych (czerwiec–lipiec).

Jego skala uzależniona jest od:

- wysokości i intensywności opadów,
- stopnia nasycenia gruntu wodą,
- warunków hydrologicznych w zlewniach rzek,
- ukształtowania terenu,
- stanu urządzeń melioracyjnych i przeciwpowodziowych.

Powodzie opadowe na terenie gminy Osiek mają zazwyczaj charakter lokalny, jednak w przypadku długotrwałych opadów mogą prowadzić do znacznych strat materialnych oraz utrudnień w funkcjonowaniu infrastruktury i życia mieszkańców.

3.4 Administratorzy rzek i zbiorników wodnych w powiecie staszowskim – gmina Osiek

Organami właściwymi w sprawach gospodarowania wodami, zgodnie z przepisami ustawy Prawo wodne, są:

- minister właściwy do spraw gospodarki wodnej;
- minister właściwy do spraw żeglugi śródlądowej;
- Prezes Wód Polskich;
- Dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej Wód Polskich;
- Dyrektor zarządu zlewni Wód Polskich;
- Kierownik nadzoru wodnego Wód Polskich;
- wojewoda;
- starosta;
- wójt, burmistrz lub prezydent miasta.

Każdy z tych organów realizuje zadania związane m.in. z ochroną przed powodzią, zarządzaniem zasobami wodnymi oraz utrzymaniem infrastruktury hydrotechnicznej.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie jest od 1 stycznia 2018 roku głównym podmiotem odpowiedzialnym za krajową gospodarkę wodną. Wody Polskie działają na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne oraz statutu nadanego Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2017 r. (Dz.U. 2017 poz. 2506), w sprawie nadania Statutu Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie. W skład Wód Polskich wchodzą m.in.:

- Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie,
- Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej (RZGW),
- Zarządy Zlewni,
- Nadzory Wodne.

Najbliższą jednostką organizacyjną dla gminy Osiek jest Nadzór Wodny w Staszowie (lub właściwy terenowo nadzór – w zależności od aktualnego podziału administracyjnego), podlegający Zarządowi Zlewni w Sandomierzu oraz Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej w Krakowie.

Teren powiatu staszowskiego, w tym gminy Osiek, znajduje się głównie w zasięgu działania Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie.

Do najważniejszych cieków wodnych na terenie gminy Osiek należą:

- rzeka Czarna Staszowska,

- rzeka Wisła (stanowiąca północną granicę powiatu staszowskiego),
- lokalne cieki i rowy melioracyjne.

Rzeka Czarna Staszowska oraz inne istotne cieki wodne administrowane są przez Wody Polskie – RZGW w Krakowie, natomiast Wisła podlega również zarządzaniu w ramach struktur Wód Polskich właściwych dla dorzecza górnej Wisły.

Na terenie działania RZGW w Krakowie funkcjonuje Centrum Operacyjne Ochrony Przeciwpowodziowej, które:

- prowadzi bieżący monitoring sytuacji hydrologicznej,
- sporządza raporty dotyczące stanu wód,
- koordynuje działania w sytuacjach zagrożenia powodziowego.
- Administracja urządzeń melioracyjnych i mniejszych cieków

Pozostałe cieki wodne, urządzenia melioracyjne oraz mniejsze zbiorniki wodne na terenie gminy Osiek mogą być administrowane przez:

- Marszałka Województwa Świętokrzyskiego (za pośrednictwem właściwych jednostek organizacyjnych),
- jednostki samorządu terytorialnego (gmina Osiek),
- właścicieli gruntów lub spółki wodne.
- Zbiorniki wodne

Na terenie gminy Osiek brak jest dużych zbiorników retencyjnych o znaczeniu przeciwpowodziowym. Występują głównie niewielkie zbiorniki i stawy, które:

- nie pełnią istotnej funkcji w systemie ochrony przeciwpowodziowej,
- są administrowane przez gminę, osoby prywatne lub inne podmioty lokalne.

4. Ochrona przed powodzią

4.1 Centrum Operacyjne Ochrony przed Powodzią

Na obszarze powiatu staszowskiego, w tym gminy Osiek, zadania związane z monitoringiem i koordynacją działań przeciwpowodziowych realizowane są przez Centrum Operacyjne Ochrony Przeciwpowodziowej działające w strukturach Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie (PGW Wody Polskie).

Centrum to odpowiada za bieżącą analizę sytuacji hydrologicznej w regionie wodnym górnej Wisły, obejmującym m.in. zlewnie rzeki Wisły oraz Czarnej Staszowskiej, które mają kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa powodziowego gminy Osiek.

Do podstawowych zadań Centrum Operacyjnego Ochrony Przeciwpowodziowej należy:

- monitoring sytuacji hydrologiczno-meteorologicznej, w tym obserwacja poziomów wód w rzekach oraz prognoz opadów;
- nadzór nad gospodarowaniem wodą na obiektach hydrotechnicznych, zgodnie z obowiązującymi pozwoleniami wodnoprawnymi i instrukcjami eksploatacji;
- gromadzenie i analiza danych dotyczących funkcjonowania obiektów hydrotechnicznych, w tym jazów, przepompowni i innych urządzeń wodnych;

- przygotowywanie oraz przekazywanie raportów i komunikatów dotyczących aktualnej sytuacji hydrologicznej do właściwych instytucji i służb;
- współpraca z administratorami wód, jednostkami samorządu terytorialnego oraz podmiotami gospodarczymi, w szczególności w zakresie gospodarki wodnej i energetyki wodnej;
- prowadzenie działań związanych z monitoringiem pracy urządzeń hydrotechnicznych, w tym ich sterowaniem i automatyzacją;
- opracowywanie danych historycznych dotyczących przebiegu zjawisk powodziowych na terenie regionu;
- udział w przeglądach technicznych obiektów hydrotechnicznych oraz urządzeń przeciwpowodziowych, takich jak wały przeciwpowodziowe i inne elementy infrastruktury;
- udział w kontroli obiektów biernej ochrony przeciwpowodziowej znajdujących się na obszarze działania RZGW w Krakowie;
- prowadzenie postępowań administracyjnych, w tym przygotowywanie decyzji dotyczących obniżenia poziomu piętrzenia wody lub opróżniania zbiorników w sytuacjach zagrożenia powodziowego;
- gromadzenie informacji o zjawiskach lodowych oraz miejscach szczególnie narażonych na powstawanie zatorów;
- przekazywanie danych do instytucji centralnych, w tym Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz IMGW-PIB;
- zbieranie informacji o awariach i zdarzeniach na obiektach hydrotechnicznych oraz o prowadzonych pracach remontowych i ograniczeniach ich funkcjonowania;
- pełnienie dyżurów w okresach zagrożenia powodziowego oraz sytuacji kryzysowych;
- koordynacja działań w sytuacjach zagrożenia powodziowego, we współpracy z administracją rządową i samorządową;
- organizowanie i inicjowanie szkoleń dla pracowników zaangażowanych w działania przeciwpowodziowe;
- zlecanie analiz, ekspertyz i opracowań dotyczących zagrożeń powodziowych oraz funkcjonowania systemu ochrony przeciwpowodziowej.

Działalność Centrum Operacyjnego ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców gminy Osiek, ponieważ umożliwia szybkie reagowanie na zmieniające się warunki hydrologiczne oraz skuteczne zarządzanie infrastrukturą wodną w sytuacjach zagrożenia powodziowego.

4.2 Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły

Na terenie gminy Osiek (powiat staszowski) występują głównie następujące rodzaje ONNP:

- ONNP rzeczne (fluwialne) – najważniejsze, związane z rzekami Wisła i Czarna Staszowska; obejmują tereny zalewowe w dolinach rzecznych.
- ONNP opadowe (pluwialne) – lokalne podtopienia spowodowane intensywnymi opadami, szczególnie w obniżeniach terenu i przy słabym odwodnieniu.
- ONNP zatorowe (lokalnie) – występują głównie na Wiśle w okresie zimowo-wiosennym, związane z zatorami lodowymi.

Dominującym zagrożeniem są powodzie rzeczne oraz opadowe.

Zgodnie z Ustawą „Prawo wodne" ochronę przed powodzią prowadzi się w sposób zapewniający koordynację z działaniami służącymi osiągnięciu celów środowiskowych i ochronie wód, w związku z tym dla potrzeb PZRP przeprowadza się analizę środowiskową przedsięwzięć i wariantów działań, mającą bezpośrednie przełożenie na proces planowania i koordynacji opracowania aktualizacji planów gospodarowania wodami.

4.3 Organizacja sygnalizacji przeciwpowodziowej

System sygnalizacji przeciwpowodziowej na terenie gminy Osiek oparty jest na informacjach hydrologiczno-meteorologicznych przekazywanych przez IMGW-PIB (Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej), obejmujących zlewnię górnej Wisły. Informacje te trafiają do Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Staszowie, które przekazuje ostrzeżenia i komunikaty do gminy Osiek.

W warunkach normalnych przekazywane są informacje hydrologiczne:

- komunikaty i biuletyny hydrologiczne,
- prognozy stanów wód na wodowskazach (m.in. na Wiśle i Czarnej Staszowskiej).

W stanie zagrożenia dodatkowo:

- ostrzeżenia hydrologiczne,
- prognozy wezbrań i kulminacji fali powodziowej.

Pomiary stanów wód prowadzone są codziennie, a w czasie zagrożenia – częściej (nawet kilka razy na dobę).

Pogotowie przeciwpowodziowe ogłaszane jest przez właściwe organy (wójt, starosta), gdy:

- poziom wody osiąga stan ostrzegawczy i rośnie,
- istnieje ryzyko wystąpienia powodzi.

Polega głównie na zwiększonej gotowości służb oraz monitorowaniu sytuacji hydrologicznej.

Alarm powodziowy ogłaszany jest, gdy:

- poziom wody osiąga lub przekracza stan alarmowy,
- występuje realne zagrożenie dla ludzi i mienia.

Wprowadza się całodobowe dyżury, intensywny monitoring oraz działania ochronne, w tym możliwość ewakuacji mieszkańców.

Stany hydrologiczne (IMGW-PIB):

- stan zagrożenia hydrologicznego – przekroczenie stanów ostrzegawczych lub prognoza ich przekroczenia,
- stan alarmu hydrologicznego – przekroczenie stanów alarmowych lub wysokie ryzyko powodzi.

4.4 Zadania organów w zakresie ochrony przeciwpowodziowej

Powiat staszowski realizuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie ochrony przeciwpowodziowej oraz zapobiegania zagrożeniom życia, zdrowia i środowiska. Starosta opracowuje powiatowy plan operacyjny ochrony przed powodzią oraz ogłasza i odwołuje pogotowie i alarm przeciwpowodziowy.

Do zadań gminy Osiek należy zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców, w tym ochrona przeciwpowodziowa oraz utrzymanie gminnego magazynu przeciwpowodziowego. Burmistrz opracowuje gminny plan ochrony przed powodzią oraz podejmuje decyzje o ogłoszeniu i odwołaniu pogotowia i alarmu przeciwpowodziowego na terenie gminy.

W przypadku wprowadzenia stanu klęski żywiołowej:

- burmistrz kieruje działaniami na terenie gminy,
- starosta – gdy zagrożenie obejmuje więcej gmin w powiecie,
- wojewoda – gdy obejmuje więcej powiatów.

Działania przeciwpowodziowe prowadzone są przez Zespoły Zarządzania Kryzysowego we współpracy z IMGW oraz Wodami Polskimi i obejmują m.in.:

- monitoring sytuacji hydrologicznej,
- ewakuację ludności i zwierząt,
- zabezpieczenie mienia i infrastruktury,
- zapewnienie pomocy bytowej i medycznej,
- ograniczanie zagrożeń sanitarnych i środowiskowych.

Celem tych działań jest minimalizacja strat oraz szybkie przywrócenie normalnego funkcjonowania na terenie gminy Osiek.

5.Cel planu operacyjnego ochrony przeciwpowodziowej

Celem opracowania planu operacyjnego ochrony przeciwpowodziowej dla oczyszczalni ścieków w miejscowości Osiek jest:

- ochrona życia i zdrowia pracowników,
- zapewnienie ciągłości pracy oczyszczalni,
- minimalizacja zanieczyszczenia środowiska,
- zabezpieczenie infrastruktury.

6. Organizacja działań

W celu zapewnienia skutecznej ochrony przeciwpowodziowej oczyszczalni ścieków w Osieku wyznacza się następujące zespoły zadaniowe:

Zespół techniczny

Odpowiada za zabezpieczenie i utrzymanie sprawności infrastruktury oczyszczalni. Do jego zadań należy:

- bieżące monitorowanie stanu urządzeń i instalacji technologicznych,
- zabezpieczenie obiektów przed zalaniem (uszczelnianie, worki z piaskiem, zamknięcia awaryjne),
- kontrola pracy pomp, przepompowni i systemów odprowadzania ścieków,
- odłączanie urządzeń elektrycznych w przypadku zagrożenia zalaniem,
- usuwanie awarii i minimalizowanie skutków zalania,
- przygotowanie instalacji do pracy w warunkach podwyższonego dopływu wód.

Zespół logistyczny

Zapewnia zaplecze materiałowe i organizacyjne działań. Do jego zadań należy:

- dostarczanie materiałów przeciwpowodziowych (worki, piasek, folie, sprzęt),
- organizacja transportu sprzętu i ludzi,
- zabezpieczenie źródeł zasilania (np. agregaty prądotwórcze),
- zapewnienie środków łączności,

- organizacja zaplecza socjalnego dla pracowników uczestniczących w akcji.

Zespół zabezpieczenia

Odpowiada za ochronę ludzi, obiektu oraz ograniczenie skutków zagrożenia. Do jego zadań należy:

- zabezpieczenie terenu oczyszczalni przed dostępem osób postronnych,
- nadzór nad bezpieczeństwem pracowników,
- prowadzenie ewakuacji w razie konieczności,
- współpraca ze służbami ratowniczymi (PSP, OSP, policja),
- monitorowanie poziomu wód w pobliżu obiektu,
- podejmowanie działań zapobiegających skażeniu środowiska (np. przedostaniu się nieoczyszczonych ścieków do wód).

Koordynacja pracy wszystkich zespołów ma na celu zapewnienie ciągłości działania oczyszczalni oraz minimalizację zagrożeń dla środowiska i mieszkańców w przypadku wystąpienia powodzi.

7. Procedury operacyjne

7.1. Faza I – stan obserwacji

Warunek uruchomienia:

- prognozy IMGW-PIB wskazujące na wzrost poziomu wód w rzece Wiśle lub Czarnej Staszowskiej,
- informacje o intensywnych opadach w zlewni tych rzek,
- wzrost stanów wód do poziomów zbliżonych do stanów ostrzegawczych.

Działania:

Monitoring i analiza sytuacji:

- bieżące śledzenie komunikatów IMGW oraz informacji z Wód Polskich,
- kontrola poziomu wód w rzekach Wiśle i Czarnej Staszowskiej oraz w lokalnych ciekach,
- obserwacja terenu wokół oczyszczalni (rowy, kanały dopływowe, możliwość podtopień).

Kontrola techniczna obiektu:

- sprawdzenie stanu urządzeń technologicznych (pompy, przepompownie, systemy napowietrzania),
- kontrola szczelności obiektów i instalacji,
- przegląd instalacji elektrycznych oraz zabezpieczeń przed zalaniem,
- sprawdzenie drożności systemów odprowadzania wód opadowych.

Przygotowanie sprzętu i zabezpieczeń:

- przygotowanie worków z piaskiem i materiałów uszczelniających,
- sprawdzenie dostępności pomp awaryjnych i agregatów prądotwórczych,
- przygotowanie sprzętu do ewentualnego odpompowywania wody,
- zabezpieczenie dokumentacji i sprzętu wrażliwego na zalanie.

Organizacja pracy i powiadomienia:

- poinformowanie personelu o możliwym zagrożeniu,
- wprowadzenie zwiększonej gotowości pracowników,
- wyznaczenie osób odpowiedzialnych za poszczególne działania,
- przygotowanie do ewentualnego przejścia w wyższy stan zagrożenia.

Celem fazy obserwacji jest wczesne wykrycie zagrożenia powodziowego oraz przygotowanie oczyszczalni ścieków w Osieku do podjęcia szybkich i skutecznych działań w kolejnych fazach.

7.2. Faza II – pogotowie przeciwpowodziowe

Warunek uruchomienia:

- osiągnięcie stanu ostrzegawczego na rzece Wiśle lub gwałtowny wzrost poziomu wód w rzece Czarna Staszowska,
- prognozy dalszego wzrostu stanów wód lub intensywnych opadów w zlewni,
- możliwość wystąpienia podtopień w rejonie oczyszczalni.

Działania:

Zabezpieczenie obiektu:

- rozmieszczenie worków z piaskiem wokół newralgicznych elementów oczyszczalni (budynki, przepompownie, rozdzielnie),
- zabezpieczenie studzienek, kanałów i wlotów przed cofką wód,
- uszczelnienie drzwi, bram oraz przejść instalacyjnych,
- przygotowanie systemów odprowadzania wód z terenu obiektu.

Gospodarka ściekowa i technologia:

- rozpoczęcie kontrolowanego obniżania poziomu ścieków w zbiornikach technologicznych
- zwiększenie rezerwy retencyjnej na wypadek napływu wód opadowych lub infiltracyjnych,
- optymalizacja pracy urządzeń w celu ograniczenia ryzyka przeciążenia instalacji,
- przygotowanie do pracy w trybie awaryjnym.

Przygotowanie sprzętu i zasilania:

- uruchomienie i przetestowanie agregatów prądotwórczych,
- przygotowanie pomp awaryjnych do odpompowywania wody,
- zabezpieczenie paliwa oraz niezbędnych materiałów eksploatacyjnych,
- sprawdzenie systemów łączności i alarmowania.

Organizacja pracy:

- wprowadzenie całodobowych dyżurów pracowników,
- wyznaczenie zespołów odpowiedzialnych za monitoring, zabezpieczenia i działania techniczne,
- bieżące raportowanie sytuacji do kierownictwa oraz właściwych służb (PCZK, Wody Polskie),
- utrzymywanie stałego kontaktu z instytucjami monitorującymi sytuację hydrologiczną.

Celem fazy pogotowia przeciwpowodziowego jest maksymalne przygotowanie oczyszczalni ścieków w Osieku na możliwość zalania oraz ograniczenie skutków ewentualnej powodzi dla infrastruktury i środowiska.

7.3. FAZA III – ALARM POWODZIOWY

Warunek uruchomienia:

- osiągnięcie stanu alarmowego na rzece Wiśle lub Czarnej Staszowskiej,
- gwałtowny wzrost poziomu wód lokalnych cieków zagrażających terenom oczyszczalni,
- realne ryzyko zalania obiektu lub infrastruktury technologicznej.

Działania obowiązkowe (kluczowe):

a) Opróżnienie zbiornika ścieków dowożonych (do poziomu minimalnego napełnienia)

- natychmiastowe przepompowanie ścieków dowożonych do głównego ciągu technologicznego.

b) Opróżnienie zbiornika retencyjnego (do poziomu minimalnego napełnienia)

- natychmiastowe przepompowanie zbiornika retencyjnego ścieków do głównego ciągu technologicznego.

c) Wywóz polielektrolitu

- szybkie usunięcie chemikaliów flokulacyjnych, aby zapobiec ich wymywaniu do rzek,
- składowanie w bezpiecznym miejscu poza obszarem szczególnego zagrożenia, zgodnie z przepisami ochrony środowiska.

d) Wywóz odpadów technologicznych (tj. skratki-kod odpadu 190801, piasek-kod odpadu 190802, tłuszcze-kod odpadu 190809, ustabilizowane komunalne osady ściekowe- kod odpadu 190805)

- transport osadów i innych odpadów powstałych w procesie oczyszczania do bezpiecznych miejsc składowania lub utylizacji poza obszar zagrożenia powodzią,
- zapewnienie pełnej szczelności transportu i magazynowania.

Dodatkowe działania:

Zabezpieczenie instalacji – zamknięcie zaworów, uszczelnienie wejść i otworów w urządzeniach technologicznych, podwyższenie poziomu ochrony przepompowni i pomp,
Ograniczenie pracy oczyszczalni – wstrzymanie przepływu ścieków w newralgicznych obszarach, uruchomienie trybu awaryjnego minimalizującego ryzyko przeciążenia,
Przygotowanie do ewakuacji – wyznaczenie bezpiecznych dróg ewakuacji personelu i sprzętu, przygotowanie środków ratowniczych i komunikacyjnych, w tym kontakt z lokalnym PCZK, strażą pożarną i Wodami Polskimi.

Uwagi proceduralne:

W większości przypadków nie jest wymagane osobne pozwolenie na te działania w trybie alarmu powodziowego, ponieważ są one częścią planu operacyjnego oczyszczalni oraz ustawowych obowiązków w zakresie ochrony przed powodzią i bezpieczeństwa ludzi i środowiska.
Wszystkie działania powinny być prowadzone zgodnie z planem operacyjnym ochrony przeciwpowodziowej i w ścisłym kontakcie z lokalnym PCZK, Wodami Polskimi i służbami ratowniczymi.

7.4. FAZA IV – POWÓDŹ

Warunek uruchomienia:

- realne zalanie terenu oczyszczalni przez wezbrane wody,
- przekroczenie stanu alarmowego wody i brak możliwości dalszego kontrolowanego obniżenia poziomu w zbiornikach retencyjnych.

Działania:

Praca w trybie awaryjnym

- wstrzymanie standardowej pracy oczyszczalni, uruchomienie procedur minimalizacji przepływu ścieków,
- przełączanie instalacji na tryb awaryjny z ograniczoną obróbką ścieków, aby uniknąć przeciążenia i zanieczyszczenia wód.

Monitoring wałów i infrastruktury przeciwpowodziowej

- stałe sprawdzanie stanu wałów, przepustów i rowów melioracyjnych wzdłuż rzek wpływających do oczyszczalni,
- raportowanie jakichkolwiek przecieków, osiadania, pęknięć lub rozmyć do lokalnego PCZK i Wód Polskich,
- szybkie reagowanie na zagrożenia, np. lokalne podwyższenie wałów workami z piaskiem.

Współpraca z PSP (Państwową Strażą Pożarną) i służbami ratowniczymi

- zapewnienie całodobowej gotowości straży pożarnej do ewakuacji personelu lub ratowania sprzętu,

- koordynacja działań ratowniczych, przepompowań awaryjnych i zabezpieczenia chemikaliów.

Ewakuacja personelu i sprzętu w razie zagrożenia

- określenie bezpiecznych dróg ewakuacji z terenu oczyszczalni,
- przeniesienie cennych urządzeń, pomp i chemikaliów do wyżej położonych magazynów,
- zapewnienie bezpiecznych warunków dla osób ewakuowanych oraz stały kontakt z PCZK i jednostkami ochrony środowiska.

Uwagi dodatkowe:

Wszystkie działania prowadzone są w oparciu o wcześniejsze fazy (I–III), a decyzje podejmowane są w ścisłej współpracy z lokalnym Zespołem Zarządzania Kryzysowego, Wodami Polskimi oraz IMGW.

Priorytetem jest ochrona życia ludzi, minimalizacja wycieku ścieków do rzek i zachowanie integralności infrastruktury oczyszczalni.

7.5. FAZA V – PO POWODZI

Warunek uruchomienia:

ustąpienie wód powodziowych i brak bezpośredniego zagrożenia dla terenu oczyszczalni.

Działania:

Ocena szkód

- inspekcja wszystkich obiektów oczyszczalni: zbiorników, pomp, rurociągów, instalacji chemicznej i elektrycznej,
- dokumentacja fotograficzna i opisowa uszkodzeń,
- sporządzenie raportu dla PCZK, Wód Polskich i władz gminnych.

Dezynfekcja i oczyszczanie

- odkażanie terenu i urządzeń, aby ograniczyć ryzyko zakażeń biologicznych,
- oczyszczenie i osuszenie zbiorników retencyjnych oraz pomp,
- sprawdzenie jakości ścieków i wód odprowadzanych do rzek po powrocie do pracy.

Przywrócenie pracy oczyszczalni

- stopniowe uruchamianie urządzeń w trybie kontrolowanym,
- monitorowanie parametrów technologicznych i przepływu ścieków,
- uzupełnienie zużytych chemikaliów i materiałów eksploatacyjnych,
- aktualizacja planów ochrony i procedur na podstawie doświadczeń z powodzi.

Skrócony opis działań tj. Ramowy plan operacyjny ochrony przeciwpowodziowej. został przedstawiony w Załączniku 1.

Schemat decyzyjny ochrony przeciwpowodziowej został przedstawiony na Załączniku 2

8. Mapa zagrożenia powodziowego

Charakterystyka mapy

Mapa powinna zawierać:

- lokalizację oczyszczalni ścieków,
- przebieg Wisły,
- wały przeciwpowodziowe,
- granice obszarów:

  - Q1% (zalew przy dużym prawdopodobieństwie),
  - Q0,2% (zalew ekstremalny),
- kierunki napływu wód powodziowych,
- drogi ewakuacyjne.

Wskazania praktyczne (do mapy)

Na mapie należy oznaczyć:

- punkt ewakuacji
- miejsca składowania odpadów poza strefą zalewową
- lokalizację agregatów
- drogi transportu odpadów

10. Postanowienia końcowe

Aktualizacja planu

- Plan ochrony przeciwpowodziowej oczyszczalni ścieków w Osieku podlega aktualizacji co 2 lata, a także w sytuacjach:
- po znaczących zmianach infrastruktury oczyszczalni,
- po wystąpieniu powodzi lub innych zdarzeń hydrologicznych,
- w przypadku zmian przepisów prawa dotyczących gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej.
- Aktualizacja obejmuje przegląd procedur, wyposażenia, kontaktów alarmowych oraz schematów działania dla poszczególnych faz I–V.

Obowiązek wszystkich pracowników

- Plan jest obowiązkowy dla wszystkich pracowników oczyszczalni, niezależnie od stanowiska.
- Każdy pracownik powinien znać swoje zadania w ramach faz: obserwacji, pogotowia, alarmu, powodzi i działań po powodzi.

Dokument operacyjny w sytuacjach kryzysowych

- Plan stanowi główny dokument operacyjny w sytuacjach kryzysowych, w tym: powodzi, gwałtownych opadów, awarii urządzeń lub zagrożeń zewnętrznych (np. przerwanie wałów).
- Jest podstawą do podejmowania decyzji o:
- uruchomieniu faz I–V,
- ewakuacji personelu i zabezpieczeniu instalacji,
- koordynacji działań z PSP, służbami gminnymi i powiatowymi oraz organami Wód Polskich i IMGW.

Wszystkie działania w sytuacjach zagrożenia powinny być prowadzone zgodnie z treścią planu, a odstępstwa od niego wymagają dokumentacji i zatwierdzenia kierownika oczyszczalni lub odpowiedniego organu administracyjnego.

Załącznik 1 do planu operacyjnego ochrony przeciwpowodziowej dla oczyszczalni ścieków w miejscowości Osiek

Ramowy plan operacyjny ochrony przeciwpowodziowej

Faza	Warunek uruchomienia	Działania główne	Zadania ewakuacyjne / bezpieczeństwo
I – Stan obserwacji	Prognozy opadów lub wzrostu poziomu wód rzek w gminie Osiek	- Monitorowanie poziomu wody w rzekach (Lubcza, Osieczanka, Czarna Staszowska) - Sprawdzenie urządzeń oczyszczalni - Przygotowanie sprzętu i chemikaliów - Powiadomienie personelu	- Przegląd dróg ewakuacyjnych i wyznaczenie punktów zbiórki personelu - Weryfikacja stanu zabezpieczeń obiektu
II – Pogotowie przeciwpowodziowe	Osiągnięcie stanu ostrzegawczego w rzekach	- Przygotowanie i montaż zabezpieczeń (worki z piaskiem, grodzie) - Rozpoczęcie częściowego opróżniania zbiorników - Przygotowanie agregatów i awaryjnego zasilania - Wprowadzenie dyżurów personelu	- Gotowość do ewakuacji personelu - Zabezpieczenie dokumentacji i sprzętu kluczowego
III – Alarm powodziowy	Osiągnięcie stanu alarmowego w rzekach	- Opróżnienie zbiornika ścieków dowożonych - Opróżnienie zbiornika retencyjnego - Wywóz polielektrolitu i odpadów technologicznych - Zabezpieczenie instalacji i ograniczenie pracy oczyszczalni - Przygotowanie do ewakuacji	- Ewakuacja personelu niezbędnego do minimum operacyjnego - Odcięcie zasilania i dopływu ścieków do terenu zagrożonego
IV – Powódź / stan awaryjny	Zalanie terenu lub bezpośrednie zagrożenie	- Praca w trybie awaryjnym (minimalna obsługa niezbędna do ochrony instalacji) - Monitoring wałów i poziomu wody - Współpraca z PSP i PCZK	- Ewakuacja całego personelu w bezpieczne miejsce - Zabezpieczenie terenu i infrastruktury przed dostępem osób postronnych
V – Po powodzi	Ustąpienie wód i brak bezpośredniego zagrożenia	- Ocena szkód w instalacjach i urządzeniach - Dezynfekcja terenu i zbiorników - Przywrócenie pracy oczyszczalni w trybie kontrolowanym - Uzupełnienie materiałów i chemikaliów	- Kontrola bezpieczeństwa powrotu personelu - Informowanie władz i mieszkańców o stanie oczyszczalni

Załącznik 2 do planu operacyjnego ochrony przeciwpowodziowej dla oczyszczalni ścieków w miejscowości Osiek

Schemat decyzyjny ochrony przeciwpowodziowej

Prognoza IMGW → wzrost poziomu rzek

↓

FAZA I – Stan obserwacji

↓

Czy poziom wody osiąga stan ostrzegawczy?

→ NIE → kontynuuj monitoring (FAZA I)

→ TAK → FAZA II – Pogotowie

↓

Czy poziom wody osiąga stan alarmowy?

→ NIE → utrzymuj pogotowie, przygotowania awaryjne

→ TAK → FAZA III – Alarm powodziowy

↓

Czy istnieje ryzyko przerwania wału lub zalania obiektu?

→ NIE → kontynuuj działania awaryjne
(opróżnianie zbiorników, wywóz odpadów, zabezpieczenie instalacji)

→ TAK → FAZA IV – Powódź / tryb awaryjny + ewakuacja personelu

↓

Po ustąpieniu wody → FAZA V – Po powodzi

- ocena szkód
- dezynfekcja
- przywrócenie normalnej pracy